

HELENA GRYSZPAN

ur. 1926; Lublin

Miejsce i czas wydarzeń	Łódź, PRL
Słowa kluczowe	projekt W poszukiwaniu Lubliniaków, projekt W poszukiwaniu Lubliniaków. Izrael 2006, Żydzi, relacje polsko-żydowskie, antysemityzm, emigracja do Izraela

Powojenny antysemityzm i decyzja o wyjeździe do Izraela w 1957 roku

[Czy odczuwałam przejawy antysemityzmu przed wojną?] Czy ja wiem. Specjalnie... wiadomo, jak te dzieci, to dzieci, ale... nie mogę powiedzieć, żeby mnie tam, żebym miała jakieś... Ale nie dali mi się czuć Polką, nie mogłam się czuć Polką, nie mogłam się czuć Polką, dlatego, że jednak „Ty Żydowo” czy coś, od czasu do czasu. Wie pan, jak to jest. Tak, że... Nie... Ale tak samo nie dali po wojnie. Ja bardzo dużo upokorzeń przeżyłam po wojnie. W Lublinie później już byłam krótko, nie tak długo, ale w Łodzi, w Łodzi. Sam nasz wyjazd... Jak można być? Człowiek, który żyje z pracy i zabierają tę pracę? Jak można żyć? Pan wie jakie były szykany? Zwalniali z pracy przede wszystkim.

Ja wtedy właściwie nie pracowałam, bo miałam małe dziecko, to ja nie pracowałam, ale mąż pracował. Mąż pracował, przed wojną to był Hirsberg Wilczyński, ale później to nie wiem jak się nazywało, Dzierżyńskiego, czy jakoś. Nie pamiętam jak. Na Alei Kościuszki w Łodzi. To nie było takie proste.

Po prostu w 1956 roku, jak pan wie... Zresztą było na Węgrzech, prawda? I było, byli Rosjanie, otoczyli Polskę, byli w środku. I było, żeby nie buntować się i że stały te czołgi na rogatkach tych. To wszystko jest prawda. Ja w życiu bym nie wyjechała z Polski, dwie siostry zostawiłam w Polsce. Ale ta moja sąsiadka, właśnie ta Wacka, ta moja najlepsza koleżanka, ona w jak najlepszej wierze to powiedziała, bo pan wie, że jak są ekscesy, to są zaraz pogromy, to ona do mnie mówi: „Nie bój się, my ciebie schowamy”. Jak ja to słyszałam „schowamy”, a ja już tu mam dziecko, to powiedziałam: „O nie, jeszcze raz to samo, to nie”. I wtedy, bo mój mąż chciał wyjechać, i myśmy wtedy... zaczęło się z tymi, z tą pracą i dlatego złożyłam, że chcę wyjechać. Mąż tu miał brata w swoim czasie też... I zabrali [nam obywatelstwo polskie i wyjechaliśmy].

Data i miejsce nagrania	2006-11-28, Ramat Gan
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Transkrypcja	Magdalena Ładziak
Redakcja	Maria Radek
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"